

نوشتارو

ماهنامه فرهنگي، اجتماعي، سياسي،
اقتصادي دانشگاه شیراز

سال هشتم | شماره 20 | 15 آبان ماه 1404
شماره مجوز: /569 ک ن ش

صاحب امتیاز:
بسیج دانشجویی دانشکده حقوق و علوم
سیاسی

مدیر مسئول:
علیرضا کارگر

سر دبیر:
علیرضا کارگر

هیئت تحریریه:
نگین علیزاده-مریم ابهری - فائزه ریاحی-
محمد محمدی- علیرضا کارگر

صفحه آرا:
حسین نژاد مقدم

چرا 13 آبان؟

روز 13 آبان که در تقویم به عنوان روز مبارزه با استکبار نام‌گذاری شده یادآور سه واقعه مهم در تاریخ معاصر ایران است که در سه دوره مختلف رخ داده و به همین دلیل این روز را در تاریخ کشور به عنوان روزی به یادماندنی به ثبت رسانده است.

تبعید امام خمینی(ره) به ترکیه در 13 آبان 1343، 13 آبان 1357 که روز دانش‌آموز نام گرفت و تسخیر لانه جاسوسی در 13 آبان 1358 عنوان این سه واقعه تاریخی است که نمی‌توان هیچ یک را از نظر اهمیت نسبت به دیگری اولی تر دانست چرا که هر کدام در دوره وقوع تاثیر گذاری خاص خود را داشته و شرایط را به نحوی تغییر داده‌اند.

تبعید امام خمینی به ترکیه 13 آبان 1343

کاپیتولاسیون یا حق قضاوت کنسولی حقی است که به اتباع بیگانه داده می‌شود و آنها را از شمول قوانین کشور مصون و مستثنی می‌کند؛ در واقع در صورت ارتکاب جرم در خاک کشور، دولت میزبان حق محاکمه آن مجرم را ندارد.

کاپیتولاسیون ریشه در استعمار دارد و کشورهای استعمارگران این قانون را به کشورهای ضعیف تحت سلطه تحمیل می‌کردند؛ کاپیتولاسیون در ایران طی معاهده ترکمانچای برای اتباع روسیه به رسمیت شناخته شد و پس از آن برخی کشورهای استعمارگر دیگر، این امتیاز نامشروع را به علت ضعف حکومت های قاجاریه کسب کردند؛ اما، کاپیتولاسیون در سال 1306، تحت فشار افکار عمومی و فضای حاکم بر روابط بین‌الملل پس از جنگ جهانی اول لغو گردید.

هنوز بیش از 3 دهه از الغای کاپیتولاسیون نمی‌گذشت که محمدرضا پهلوی احیاگر مجدد آن شد. کابینه اسدالله علم در سیزدهم مهر سال 1342، به دستور شاه، پیشنهاد آمریکا مبنی بر اعطای مصونیت قضایی به اتباع آمریکایی را به صورت یک لایحه قانونی در هیئت دولت تصویب کرد.

چندی بعد این خبر به حضرت امام رسید و ایشان را به خروش و فریاد واداشت به طوری که در 4 آبان 1343 ایشان طی نطقی تاریخی به رسوایی این اقدام ننگین پرداختند.

فرازهایی از سخنرانی ایشان چنین بود: «... دولت با کمال وقاحت از این امر ننگین طرفداری کرد، ملت ایران را از سگ‌های آمریکایی پست‌تر کردند.

اگر چنانچه کسی یک سگ آمریکایی را زیر بگیرد، بازخواست از او می‌کنند؛ اگر شاه ایران یک سگ آمریکایی را زیر بگیرد بازخواست می‌کنند و اگر چنانچه یک آشپز آمریکایی شاه ایران را زیر بگیرد، مرجع ایران را زیر بگیرد، بزرگترین مقام ایران را زیر بگیرد، هیچ کس حق تعرض ندارد...». رژیم که در طول دو سالی که امام قیام کرده بودند، نتوانسته بود با هیچ شیوه‌ای، ایشان را آرام کند، تنها یک راه پیش پای خود می‌دید و آن تبعید امام بود.

در شب 13 آبان 1343، صدها کماندو به همراه مزدوران ساواک به منزل امام در قم حمله‌ور شدند ایشان را دستگیر و به تهران منتقل کردند و سپس با یک هواپیمای نظامی ایشان را به ترکیه تبعید کردند. این سرآغاز هجرتی بود که 14 سال بعد پیروزی انقلاب اسلامی را به بار آورد.

روز دانش‌آموز 13 آبان 1357

در حالی که انقلاب اسلامی مردم ایران به رهبری امام خمینی(ره) به روزهای سرنوشت‌سازی نزدیک می‌شد همه اقشار مردم ایران از زن و مرد و پیر و جوان، سعی در ایفا کردن نقش تاریخی خود و عمل به تکلیف الهی داشتند. در این میان دانش‌آموزان و نوجوانان شور و حال دیگری داشتند.

صبح روز 13 آبان 1357، دانش‌آموزان در حالی که مدارس را تعطیل کرده بودند، به سمت دانشگاه تهران حرکت کردند تا صدای اعتراض خود را به گوش همگان برسانند.

این جوانان پر شور و خداجو، گروه گروه، داخل دانشگاه شدند و به همراه دانشجویان و گروه‌های دیگری از مردم در زمین چمن دانشگاه اجتماع کردند. ساعت 11 صبح، مأموران، ابتدا چند گلوله گاز اشک‌آور در میان این جمعیت خروشان پرتاب کردند؛ اما، اجتماع کنندگان در حالی که به سختی نفس می‌کشیدند، صدای خود را رساتر کرده و با فریاد الله‌اکبر، لرزه بر اندام مأموران مسلح شاه افکندند. در این هنگام تیراندازی آغاز شد و جوانان و نوجوانان بی‌گناه، یکی پس از دیگری، در خون خود غلتیدند. در این روز، 56 نفر شهید و صدها نفر مجروح شدند. حضرت امام(ره) در پیامی به همین مناسبت فرمودند: «... عزیزان من صبور باشید، که پیروزی نهایی نزدیک است و خدا با صابران است ... ایران امروز جایگاه آزادگان است... من از این راه دور، چشم امید به شما دوخته‌ام ... صدای آزادی خواهی و استقلال طلبی شما را به گوش جهانیان می‌رسانم.»

به خاطر گرامیداشت یاد و خاطره شهیدان دانش‌آموز، این روز در تاریخ انقلاب اسلامی به نام روز دانش‌آموز نام‌گذاری شده است.

تسخیر لانه جاسوسی - روز مبارزه با استکبار جهانی 13 آبان 1358

در ابتدای انقلاب و زمان حکومت دولت موقت با هدف وادار کردن آمریکا به استرداد شاه و اموال ملت ایران، دانشجویان تصمیم به اشغال سفارت آمریکا گرفتند. دانشجویان از دانشگاه‌های تهران، پلی‌تکنیک، صنعتی شریف، شهید بهشتی و ... گرد هم آمدند و طی یک راهپیمایی تا سفارت آمریکا از دیوارهای سفارت بالا رفته و علیرغم مقاومت محافظین و آمریکایی‌ها، سفارت را به تصرف کامل درآوردند.

در هنگام تسخیر سفارت، آمریکایی‌ها به سرعت مشغول نابود کردن بسیاری از اسناد دخالت‌ها و تجاوزات و غارت‌های خود شدند ولی پس از تسخیر سفارت به سرعت از نابودی باقی‌مانده اسناد جلوگیری شد و بعدها اسنادی که از لانه جاسوسی آمریکا به دست آمده بود چاپ شده و در اختیار همگان قرار گرفت. به محض انتشار این خبر، مردم بسیاری با خشم و انزجار مقابل لانه جاسوسی تجمع کرده و از حرکت دانشجویان حمایت کردند.

امام خمینی(ره) نیز در پیامی این حرکت را انقلاب دوم و بزرگ‌تر از انقلاب اول نامیدند. این حرکت دانشجویان معترض، خشم آمریکایی‌ها را برانگیخت و آنها که ناتوان از درک ملتی استقلال‌طلب و آزادی‌خواه بودند، دست به اقداماتی بر ضد جمهوری اسلامی ایران زدند؛ از آن جمله فشار آوردن به مجامع بین‌المللی مانند سازمان ملل، سازمان کنفرانس اسلامی، شورای امنیت و ...، ایجاد جو منفی تبلیغاتی علیه دانشجویان مسلمان و برخی اقدامات دیگر از جمله آنهاست.

اما پس از بی‌ثمر ماندن، آنها به اقدامات جدی‌تری روی آوردند؛ از جمله قطع کامل روابط سیاسی در 20 مهر 1359، حمله نظامی به ایران و تجاوز به خاک کشورمان که به شکست مفتضحانه آنها در صحرای طبس انجامید و نیز محاصره اقتصادی و بلوکه کردن دارایی‌ها و اموال ایران و... که هیچ‌کدام تاکنون درعزم ملت ایران برای مقابله با ظلم و بی‌عدالتی جهانی و منشأ اصلی آن در جهان یعنی استکبار جهانی و آمریکا خلی وارد نکرده است.

سه واقعه مهم تاریخ ایران در یک روز

سپیده گان

۱۳۴۳ تبعید امام خمینی (ره) به ترکیه

در پی اعتراض به تصویب کابینه لاسیون امام خمینی (ره) به همراه سید مصطفی خمینی به کشور ترکیه تبعید گردیدند.

۱۳۵۷ روز دانش آموز

صبح روز ۱۳ آبان ۱۳۵۷، دانش آموزان مدارس را تعطیل کرده و به سمت دانشگاه تهران تظاهرات کردند. بر اثر تیراندازی ماموران رژیم، جوانان و نوجوانان بی گناه، یکی پس از دیگری مجروح و شهید شدند.

۵۶ نفر

تعداد شهیدان

۱۳۵۸ تسخیر لانه جاسوسی

دانشجویان انقلابی طی یک راهپیمایی تا سفارت آمریکا، آن را به تصرف کامل خود در آوردند. امام خمینی (ره) نیز در پیامی این حرکت را انقلاب دوم و بزرگ تر از انقلاب اول نامیدند.

